

РЕЦЕНЗИЯ

от

Явор Светозаров Конов, д-р, д.н.,

професор по полифония

(професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“),
месторабота: департамент Музика, НБУ – София

на

ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

за придобиване на научната и образователна степен **ДОКТОР**
по професионално направление 1.3.:
Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по музика)

на докторантката

магистър ЕМИЛИЯ ЛАЗАРОВА КАРАМИНКОВА-КАБАКОВА

на тема

**„МУЗИКАТА В ОБУЧЕНИЕТО ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК
НА ДЕЦА В ПРЕДУЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ.
ИНТЕГРИРАН ПОДХОД ЗА ФОРМИРАНЕ НА
ТВОРЧЕСКО ПОКОЛЕНИЕ”**

Научен ръководител: проф. д-р Адриан Георгиев

Катедра Музика
Факултет по науки за образованието и изкуствата,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

2018

Предоставената ми за рецензиране дисертация е разположена на 252 страници, в обем по-голям от този по БДС (текстът ѝ е напечатан в стандарт 35 реда по 80 знака, вместо 30x60; т.е. обемът ѝ по БДС би бил близо 400 стр.).

Структурирана е в: Увод, 3 глави, Заключение, Списък литература, Декларация за оригиналност и достоверност на текста (съгл. ПП на ЗРАСРБ) и Приложения.

Трите глави на труда са следните:

1. Музика и ранно чуждоезиково обучение,
2. Педагогически ситуации по музика и английски език,
3. Ролята и значението на музиката за формиране на творческо поколение,
4. Интегриран подход при формиране на творческо поколение.

Цитираната литература е в обем от 80 източника, от които:

55 на кирилица (от български автори, включително редица публикации на самата докторантката, както и преводни от различни чужди езици – печатни издания, както и интернет базирани); останалите 51 източника са на латиница (на английски и единично на френски език, вкл. 7 от интернет). Информация из областите на музиката (музициране, преподаване, обучение), чуждоезиково обучение, психология и др.,

25 референтни източника на латиница, повечето от които интернет базирани.

Следва списък на „Политически документи и нормативни актове”: 21 на брой, на кирилица и латиница – печатни издания, както и интернет базирани.

Коректно, пълноценно, културно изписана библиография и сайтография. Удоволствие е да гледаш и четеш, освен това и внушава сигурност в достоверността на описанията.

Преди да се спра по същество на дисертацията, да представя накратко докторантката (данните са от предоставения ми CV):

Магистър магистър Емилия Караминкова-Кабакова е родена през 1973 г. Докторантката е магистър със специалност „Музикална педагогика“: пиано, при проф. Георги Кънев и хорово дирижиране, при проф. Златина Делирадева – АМТИИ Пловдив, 1995. Също така е и магистър по “Комуникации: Медии, Езикова компетентност, мит, литература” към Катедра “Класически и нови филологии” – “Английска филология” към СУ “Св. Кл. Охридски” (2011). Същевременно е дипломирана и от курс „Следдипломна квалификация” към СУ ”Св. Кл. Охридски” с възможност за преподаване на английски език във всички степени на образователната ни система. Има FCE Cambridge Certificate (2012). Обучавана е и в приложение на системата „Орф – Шулверк” в предучилищно образование (2017).

Докторантката г-жа Караминкова-Кабакова има редица концертни изяви като пианист, опит като хористка на акад. проф. Христо Недялков (в Детския радиоход – БНР, София) и на проф. Крикор Четинян (Дамски камерен хор, Пловдив), както и личен богат педагогически опит – като преподавател в различни учебни заведения и като ръководител на различни детски вокални и инструментални изпълнителски формации. Участва в образователни проекти на национално ниво, като сътрудник на научния си ръководител проф. д-р Адриан Георгиев.

Има доклади/публикации и презентации на национално ниво.

Г-жа Караминкова-Кабакова понастоящем е асистент в катедра „Музика“ на ФНОИ на СУ „Св. Кл. Охридски“ (където е и процедурата по тази дисертация), като води преподаване по „Методика на преподаването на Музика в предучилищна възраст“ (съвместно с научни си ръководител проф. д-р Адриан Георгиев), ЗИД „Музикални педагогически иновации“, Хоспитиране в детски градини, Текуща практика в детски градини.

Сега вече за дисертацията по-подробно:

В условията на повсеместното обучение по английски език (наложено ни и от ролята му на *lingua franca* в съвременния свят), обхванатата в тази дисертация проблематика е от съществена значимост. Използване на музика в езиковото

обучение на деца, във фундаменталната им възраст на създаване и начално формиране на личността. Използването на музиката, проучено и обсъдено научно и педагогически – обогатяващо, а и мотивиращо (оттам и улесняващо) процеса на преподаване/обучение по чужд език (в случая английски), както и общото разширяване на културата и обогатяване на духовността на децата. Тема, недостатъчно изследвана засега в България, по думите на докторантката (вж. стр. 5 на дисертацията.). Обект на изследването са „преподаването на музика и английски език за деца в предучилищна възраст в частни и общински детски градини със засилено изучаване на английски език”; предмет на изследването е „интегрирането и взаимодействието на музиката и английския език при тяхното преподаване на деца в предучилищна възраст”; съответно, „основната цел на изследването е свързана с представянето и аргументирането на необходимостта преподаването на музика да бъде интегрирано с преподаването на чужд език, което ще възпита и изгради творческо поколение”; оттам и основната задача на изследването: „да провери актуалността и полезността на изразените позиции, както и тезата, че при съчетаването на английски език и музика по време на педагогическите ситуации, децата с готовност се включват в творчески дейности...”, а и „да разгледа учебните програми и държавни образователни стандарти по чужд език и да предложи препоръки относно начините и формите с които музиката би способствала за усвояването на лексика и граматически” (ibidem). Работната хипотеза на дисертационния труд не е нещо ново:

„интегрирането на музиката и английския език при тяхното преподаване на деца в предучилищна възраст създава взаимни ползи...” (ibidem, стр. 7), но хубаво е проверяването и потвърждаването ѝ и чрез това изследване. В методологията на изследването са наблюденията, експериментите, анкети, интервюта, анализи...

В първата глава на дисертацията си, „Музика и ранно чуждоезиково обучение”, г-жа Караминкова-Кабакова представя Европейска квалификационна рамка, коментира комуникацията чрез чужди езици, културалната осъзнатост и творчеството у децата, в това число творческото изразяване на емоциите им в предучилищната възраст, Националната квалификационна рамка, Закона за предучилищното и училищно образование и подзаконовни нормативни актове и

други държавни образователни стандарти в областта на музиката и английския език за деца в предучилищна възраст, в РБ.

Във втората глава, „Педагогически ситуации по музика и английски език”, докторантката представя и обсъжда вече конкретно и собствения си музикално-педагогически и практически опит седмичните занятия в детската градина, жанрови характеристики на „Вълшебната флейта“, „Бременските музиканти“, „Карнавал на животните“ - „заглавията на музикални творби са и заглавия на уроци, обединени в седмични теми, проведени от автора като музикален ръководител и учител по английски език в Частна езикова детска градина”, вж. стр. 66 и нататък; още: книгата „Little Blue and Little Yellow”, театър на сенките „Моето виолончело”, “Black and White” Musical Movement”, следват коментари върху открити уроци по музика и тематични ситуации („Сънят на маракаса“, „Червената шапчица“, „Дядовата ръкавичка“, “A Story of One White Fluffy...”, “The Wizard of Oz and the Rainbow“, „История за мишка и врабче“), както и въпроси на игровите взаимодействия в музикални педагогически ситуации (включително игри за дикция и артикулация, вж. стр. 110). Ergo, споделен е голям личен опит, анализиран и осмислен.

В третата глава на дисертацията, „Ролята и значението на музиката за формиране на творческо поколение”, са представени и коментирани „резултатите от проведеното изследване на деца в предучилищна възраст през периода март 2016 – декември 2017 г. и по-специално ще бъде разгледана ролята и значението на музиката за формиране на творческо поколение” (вж. стр. 111-): методика на изследването (анкети на деца и възрастни, наблюдения, диагностични процедури), изготвена и представена е и типология на населените места и критерии за анализ на резултатите (с помощта и на голям брой таблици и различен тип диаграми), предложен е и краен анализ на резултатите от изследването.

В четвъртата глава, „Интегриран подход при формиране на творческо поколение”, са представени и обсъдени въпросите на музиката и английският език като фактор за формиране на творческо поколение и публика в предучилищна възраст, модели на интегрирани подходи в преподаването на

музика и английски език (педагогика: Мария Монтесори, музика: Карл Орф, Емил Жак-Далкрос, Едуин Гордън, методи за преподаване на английски език, в това число и системи „изкуство-музика-английски” и пр.), творческото поколение и развитие на публики в предучилищна възраст, интегрирането на музиката в учебния план за предучилищна възраст като условие за иновативност при формиране на творческо поколение.

В Заключението докторантката съвсем логично извежда основния си извод от изследването, „при интегрирането на методи и подходи от двете образователни направления Музика и Английски език с изразните средства на музикалното изкуство се променя не само нагласата на обучаваните за учене, но се постига една по-висша цел – възпитаване на необходимите знания и умения за живота и по-конкретно формирането на емоционалната интелигентност и музикалната култура на децата в предучилищна възраст с оглед на превръщането им в творческо поколение” (вж. стр. 231), потвърждава хипотезата, че „този комплекс от знания, умения и компетентности трябва да започне да се формира от най-ранна детска възраст чрез равностойното сътрудничество между семейството и преподавателите”, подчертава важността на възпитаването на критическо мислене и подкрепянето на творческата нагласа у децата (*ibidem*, 231-32).

Ако се опитам да обобщя впечатленията си, ще кажа, че докторантката Караминкова-Кабакова познава прекрасно състоянието на проблематиката – не само въз основа на ползваната литература, но и на големите си познания и опит като музикант изпълнител, историк и теоретик, преподавател.

Авторефератът отразява в достатъчна степен дисертацията, структурно и по същество. Приемам като цяло посочените в него приноси, изводи и препоръки на докторантката. Ползваният в изследването материал е достоверен. Дисертацията и приносите на докторантката доказват, че магистър Караминкова-Кабакова има дълбоки историко-теоретични и образователно-педагогически познания по специалността и висока способност за самостоятелност при провеждане на научно изследване. Напълно коректно са направени цитиранията

на авторите. Личното участие на докторантката е безспорно. Публикациите по дисертационния труд са го направили публично достойние в достатъчна степен.

Поздравления към научния ръководител – проф. д-р Адриан Георгиев.

Желая успех на защитата! Той е напълно заслужен. Категорично „за” съм за присъждането на образователната и научна степен доктор на г-жа магистър Емилия Лазарова Караминкова-Кабаква. Надявам се, че такава ще е оценката и на останалите колеги от научното жури.

Явор Конов, д-р, д.н., професор
Департамент Музика, НБУ

София, 06 януари 2019 година